

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

WORD AND CHARACTER: ANALYSIS OF ALEXANDER FEINBERG'S POEM

Olimova Shahina Botirjon qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti talabasi

Abstract: This article analyzes Alexander Feinberg's poem "Word" from a scientific and artistic-ideological perspective. During the analysis, the poem highlights the role of the word in human life, its spiritual responsibility and its importance for the creator. In this poem, Alexander Feinberg reveals the tragic consequences of untimely love, forgiveness and truth expressed in the image of a belated word. The creative and destructive significance of the word in the poem is expressed using symbolic, artistic, metaphorical, and hyperbolic imagery. The article analyzes the main idea of the poem - the importance of timely speech - on a scientific basis.

Keywords: Word magic, artistic analysis, symbolic image, exaggeration, simile, tragedy, ideological content, spiritual value, poetic image.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Aleksandr Faynbergning „So‘z“ she‘ri ilmiy hamda badiiy-g‘oyaviy jihatdan tahlil qilinadi. Tahlil davomida, she‘rda so‘zning inson hayotidagi o‘rni, uning ma‘naviy mas‘uliyati va ijodkor uchun qanchalik muhim ekanligi yoritiladi. Aleksandr Faynberg mazkur she‘rda kechikkan so‘z timsolida o‘z vaqtida aytilmagan mehr, kechirim va haqiqatning fojiaiy oqibatlarni ochib beradi. She‘rda so‘zning yaratuvchan hamda vayronkor ahamiyati ramziy, badiiy, o‘xshatish, mubolag‘a tasvir vositalar yordamida ifodalanadi. Maqolada she‘rning asosiy g‘oyasi-so‘zning o‘z vaqtida aytilishi muhim ahamiyatga ega ekani ilmiy asosda tahlil etiladi.

Kalit so‘zlar: So‘z sehri, badiiy tahlil, ramziy obraz, mubolag‘a, o‘xshatish, fojiaiylik, g‘oyaviy mazmun, ma‘naviy qadriyat, poetik tasvir.

Аннотация. В данной статье проводится научно-художественно-идеологический анализ стихотворения Александра Файнберга «Слово». В ходе анализа стихотворение освещает роль слова в жизни человека, его духовную ответственность и значение для творца. В этом стихотворении Александр Файнберг раскрывает трагические последствия преждевременной любви, прощения и истины, выраженные в образе запоздалого слова. Творческое и разрушительное значение слова в стихотворении выражено с помощью символической, художественной, метафорической и гиперболической образности. В статье на научной основе анализируется основная идея стихотворения — важность своевременной речи.

Ключевые слова: магия слова, художественный анализ, символический образ, преувеличение, сравнение, трагедия, идеологическое содержание, духовная ценность, поэтический образ.

Asosiy qism. Aleksandr Faynbergning „So‘z“ she‘ri so‘zning inson hayotida naqadar muhim ahamiyatga ega ekanini ko‘rsatib beradi. Shoir „so‘z“ tushunchasini oddiy nutq birligi sifatida emas, balki inson taqdirini belgilovchi ma‘naviy kuch sifatida talqin qiladi. Asarning boshidan oxirigacha yagona fikr ustivorlik qiladi: kechikkan so‘z- kechikkan baxt, kechikkan najot demakdir. She‘rning ilk misralaridayoq shoir hayotiy misollarni esga oladi:

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Poyezd kechikishi oddiy voqea,

Samolyotni kutib ichikadi ko'z.

Ushbu misralarning asl mazmuni shundan iboratki, inson ba'zan poyezd, taksi, samolyot kabi transport vositalarini kutib qolishi mumkin, lekin buning uchun siqilib, uni fojiaga aylantirmaslik kerak ekanligi ta'kidlanadi. Ammo, keyingi misrada haqiqiy fojia nima ekanligi ochiqqlanadi:

Haqiqiy baxtsizlik, katta fojia-

Mabodo kechiksa kutilayotgan so'z.

Demak, moddiy kechikishdan ko'ra ma'naviy kechikish ancha og'irroq. Bu o'rinda „so'z“ kechirim, izhor, muhabbat, tilak, dalda hamda haqiqat ramzi hisoblanadi. Inson hayotida vaqtida, unga kerakli paytda aytilgan so'z ko'plab qalb yaralarini davolashi mumkin. Hayot davomida shunday vaziyatlar bo'ladiki, inson bir og'iz shirin so'zga, daldaga va tushunishga muhtoj bo'ladi. Ana shu paytda inson qo'llab-quvvatlansa, shirin so'z bilan ko'ngli ko'tarilsa, uning hayotga bo'lgan ishonchi yanada ortadi. Shoir she'rda badiiy tasvir vositalaridan mohirona foydalangan:

So'ngan gulxan uzra bo'lgandek pushmon,

Kimsasiz kulbaga boqqandek mahzun.

Bu o'xshatishlar kechikkan so'zning sovuq va yetimligini ko'rsatadi. „So'ngan gulxan“-so'zdagi iliqlik yo'qolganini, „kimsasiz kulba“ esa tashlab ketilgan tuyg'ularni ifodalaydi. Xulosa qiladigan bo'lsak, o'z vaqtida aytilmagan so'z qalbdagi sovuqlik va bo'shliq qoldiradi hamda keyinchalik u qalbni bundan ming karra iliqroq so'zlar bilan ham ilita olmaslik mumkin. Keyingi badlarda shoir yanada chuqurlashadi:

Kechikkan so'z bois o'rmonlar yetim,

Bepayon yerlarning peshonasi sho'r.

Ushbu misralarda mubolag'a san'ati qo'llanilgan. Shoir birgina kechikkan so'z tufayli o'rmonlar yetim bo'lib qolganidek tasvirlaydi. Bu orqali so'zning qudrati cheksiz ekanini isbotlaydi. Dilni xufton qiluvchi ham, xursand qiluvchi ham so'zdir. Eng ta'sirli misralardan biri:

Qabrlar qoshida so'z ham beso'z, jim...

Scottish International Conference on Multidisciplinary Research and Innovation – SICMRI 2026

Misralar inson umri cheklanganini eslatadi. Bu dunyoga kelibmizki, barcha insonning umri, vaqti chegaralangan. Inson vafotidan so'ng aytilgan har bir izhor, har bir so'z besamardir. Shoir she'r oxirida aytilishi kerak bo'lgan so'z kechiktirilmasligi shart deb ta'kidlaydi, yo'qsa bu tufayli inson afsus-nadomatlar kechishi mumkin. Zero, har bir vaqtida aytilgan shirin so'z inson qalbida gullaydi.

Xulosa. Umuman olganda, ushbu she'r so'zning vazifasi, mazmun-mohiyati hamda badiiy mas'uliyatini yuksak ramziy obrazlar orqali ochib beradi. Shoir har bir insonni vaqtida o'z tuyg'ularini izhor etishga, yaqinlari va ota-onasidan shirin so'zni ayamaslikka chorlaydi. Chunki ba'zi so'zlar kechiksa uning qadri ham, ta'siri ham yo'qoladi. Bu dunyoda har bir inson bir-biriga g'animat, yaxshi so'z bilan insonlarga dalda berish, ularning kayfiyatini ko'tarish orqali hayotga quvonch olib kelish mumkin. Zero, vaqtida aytilgan yaxshi so'z, dalda insonlarni hayotga qaytishiga, unga kulib qarashiga sababchi bo'lishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Aleksandr Faynberg. So'z // Tanlangan asarlar. – Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 2010.
- 2.Aleksandr Faynberg. Tanlangan asarlar. – Toshkent: Sharq, 2007.
- Dilmurod Quronov. Adabiyotshunoslik nazariyasi. – Toshkent: Akademnashr, 2012.
- 3.Ibrohim Haqqul. Badiiy so'z sehri. – Toshkent: Sharq, 2008.
- 4.Ozod Sharafiddinov. Adabiyot – hayot darsi. – Toshkent: Ma'naviyat, 2005.
- 5.Aristotel. Poetika. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2010.